Үлемсез полкта яңа исем:

Мәхмүтов Нуриәхмәт Хаҗи улы

Бәзәкә авылының Үлемсез полкы тагын бер исем белән тулыланды. Архив документларында авылдашыбыз Мәхмүтов Хаҗи Мәхмүт улының олы абыйсы Мәхмүтов Нуриәхмәт Мәхмүт улы (1899 елда туган) табылды. Ул документларда Бондюгтан Ленин поселогыннан РККАга мобилизацияләнгән. Башта аны 1942 елның 30 январендә Казанга Татар военкоматы карамагына җибәреләсе списокка кертәләр, ләкин нигәдер аннан сызып ташлыйлар һәм икенче команда белән 1942 елның 4 февралендә Татвоенкоматка җибәрәләләр. Бондюг военкоматының журналында Нуриәхмәт абыйның сугыш алдыннан Бондюг химзаводында атчы (возчик гужевого транспорта) булып эшләве турында язылган. Документларда Нуриәхмәт абыйның туган җире итеп Бәзәкә авылы түгел, ә ул яшәгән Бондюгның Ленин поселогы күрсәтелгән. Бу сугыш вакытында писарьларның игътибары җитеп бетмәү нәтиҗәседер.

Алга таба сезне Нуриәхмәт абыйның тормышы турында Әнисә апа Мәхмүтованың язмасы белән таныштырып үтәбез.

Мәхмүтов Нуриәхмәт Мәхмүт улы.

Безнең бабабыз Ибраһимов Мәхмүт гаиләсендә үзе, хатыны, өч улы, ике кызы булган. Егерменче еллар башындагы ачлык бик күп кешене алып киткән. Аның өстенә тиф, холера эпидимиясе өстәлгән. Шул эпидимия вакытында башта безнең әтинең энесе 18 яшьлек Мулламөхәммәт вафат булган. Төпчек улыннан авыру йоктырган Мәхмүт бабай да, 50 яшенә җитәр-җитмәс, якты дөнья белән хушлашкан. Бу гражданнар сугышы вакытына туры килгән. Безнең авыл аркылы да Колчак гаскәрләре Себер ягына таба чигенеп үткәннәр.

Авыл аклар гаскәрләре кулына күчкәндә яше җиткән егетләрне алар үз отрядларына мобилизацияләгәннәр. Татар крестьяннарын аклар олаучылар итеп кенә кулланганнар. Авылдан арба-дирбияләре белән җигүле атларны алып киткәндә, аларны карар өчен ир-егетләрне дә алганнар, ә болары, җаен табып, качып китү ягын караганнар. Безнең Нуриәхмәт абыйны да аклар үзләре белән ат карарга алып киткәннәр, ләкин, үзе сөйләвенчә, Сарапулга җиткәнче үк, атына атланып, качып кайта алган. Әтиебез Кызыл Армияга эләккән. 1922 елның көзендә ул Бәзәкәгә әйләнеп кайтканда өйдә әнисе Шәмсекамал әби, абыйсы Нуриәхмәт, ике сеңлесе Нурдидә белән Минеһәдия һәм яшь җиңгәсе Фатиха каршы алганнар. Коллективизация башлангач, Нуриәхмәт абый хатыны белән Бондюгка барып урнашкан. Аннан аны 1942 елда сугышка алганнар. Аннан ул исән-сау кире кайту бәхетенә ирешкән.

Нуриәхмәт абый минем хәтеремдә бик җор, шат күңелле, бер дә күңелсезлеккә бирешми торган кеше булып калган. Соңгы елларында ул хатыны белән Казанда торды. Безгә һәр елны кунакка кайтканнарын хәтерлим. Мин Казанга апаларга кунакка баргач, мине үзләренә алып китә иде. Алар Казанның Киров районында тордылар. Бала күңелле булгангамы, минем белән үзләре торган җирне күрсәтеп, таныштырып йөрергә ярата иде. Өйдә дә төрле уеннар табып, минем күңелне табарга тырышты. Мине, яратып, “кычыткан чыпчыгы” дип атады. Аның Наилә һәм Фәйрүзә исемле ике кызы бар иде. Наилә апа Свердловскийдан ерак түгел Ирбит шәһәрендә, ә Фәйрүзә апа Таҗикстанның Дүшәмбе шәһәрендә яшәделәр. Алар да еш кына Бәзәкәгә кунакка кайттылар. Фәйрүзә апаның ире Исмәгыйл абый үзенең саратский гармуны белән кайта иде. Шундый матур, җиңел итеп уйнап, безнең күңелләрне күтәрергә, кичләрен урамда гармунында уйнап, күрше-күләнгә концертлар куярга яратты.

Нуриәхмәт абый узган гасырның 60-нчы еллары тирәсендә Дүшәмбе шәһәренә кызына кунакка барып кайтканнан соң кисәк кенә авырый башлады. Озак та тормый, үлеп тә китте, Казанда күмелде. Урыны оҗмахта булсын Нуриәхмәт абыйның.

Мәхмүтова Әнисә Хаҗи кызы, Алабуга шәһәре, 2021 ел, август

Махмутов Нурлахмет

Списки призыва и демобилизации

Тип документа: Списки призванных

Дата рождения: __.__.1899

Место призыва: Бондюжский РВК, Татарская АССР, Бондюжский р-н

Дата призыва: 30.01.1942

Воинское звание: рядовой

Выбытие из воинской части: 30.01.1942

Куда выбыл: Татарский РеспВК

Дата документа: 30.01.1942

Информация об архиве -

Источник информации: ВК Республики Татарстан

Фонд ист. информации: ВК Менделеевского района

Дело ист. информации: 11004373

169/14

Список

военнообязанных, направляемых Бондюжским райвоенкоматом в распоряжение Военкома Тат. АССР г. Казань

№ п/п	Фамилия, имя, отчество	Год рожд.	ВУС	Состав	[illegible]	Национ.	Адрес семьи призваного
1	Петров Петр Дмитр.	1916	134ᵒ	ряд	нач. [illegible]	тат	Бондюжский зав. [illegible] Тассар, 32/2
2	Абзалов Ахмет	1900	1	"	б/н	"	Иссевский с/с.
~~3~~	~~Гурьянов Сергей Никол.~~	~~1904~~	~~99~~	~~"~~	~~"~~	~~русск~~	Шигаринский [illegible]
3 ~~4~~	~~Сафиуллин Мурзагит [illegible]~~	~~1902~~	~~134~~	~~"~~	~~"~~	~~тат~~	Бизякинский с/с
~~5~~ 3	Хузин Габднур	1916	133	"	"	"	Иссевский с/с
~~6~~	~~Ахметзянов Сабирзян~~	~~1896~~	~~1~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	Камаевский с/с
4	Воробьев Петр Степан.	1914	113	"	"	русск	[illegible] с/с
5	Королев Алексан. Нестр.	1915	120	мл. с.	"	[illegible]	Монашевский с/с
6	Сафин Гильмулла	1911	134	ряд	"	тат	Камаевский с/с
7	Миннибаев Габдули	1909	134ᵒ	"	"	"	тоже
18 8	27/VIII [illegible] Федоров Дмитрий Дмитр.	1927	134-	"	"	русск	Тат. [illegible] Федоров
9	Закиров Гарей	1906	133	"	"	тат	Журавский с/с д. М. [illegible]
10	Ягфаров Нигматулла	1906	134-	"	"	мар	Семеновский с/с д. [illegible]
11	Тепляков Павел Вас. 23/VI	1910	134	"	"	русск	Ленинский с/с ул. Ленина д. 13
12	Зарипов Кутлуг	1918	137-	"	"	тат	Б.-Сарсасский с/с кол. [illegible]
~~16~~	~~Махмутов Нуриахмет~~	~~1899~~	~~134~~	"	"	"	[illegible] с/с
13	Ахмелов Галимзян	1910	134ᵒ	"	"		[illegible]
14	Кренцов Иван [illegible]	1906	127	"	"	русск	[illegible]
15	Сатгараев Губайдулла	1913	126	"	"	тат	[illegible]

ПАМЯТЬ НАРОДА ВОЕНКОМАТЫ

~~20~~	~~Хасабутдин [illegible]уллаг~~	~~1918~~	~~134~~	~~Кдр~~	~~б/п~~	~~тат~~	~~Мамашевский с/с~~
16	Кимамутдинов Гафур	1910	134	"	"	"	п. Бондюга ул. Шахтеров 17/5
17	Гусев Николай Иван	1911	134²	"	"	тат	Ленинский [illegible]
18	Тарасов Александр Сем.	1906	131	"	"	русск	Курмашевский с/с
19	Валиев Бари	1917	134	"	"	тат	Косевский с/с [illegible]
20	Антонов Илья Егорович	1907	125	"	"	удмурт	[illegible] с/с д. [illegible]
21	Нусаптудинов Фазу Хисам	1919	134	"	"	тат	Абалачевский с/с
22	Горсевой Григорий [illegible]	1918	134²	"	"	русск	Ленинград [illegible]
23	Артамонов Матвей Егор.	1914	134²	"	"	тат	Бртинский с/с
~~24~~	~~Софронов Тимофей Ив.~~	~~1898~~	~~1~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~[illegible]~~
24	Гонихман Мевиш Ехиелевич	1908	126	Кдр	б/п	Еврей	Нократский с/с
25	Евдокимов Григорий Евдок.	1909	134²	"	"	тат.	Мунайтовский с/с
26	Гимазеев Шаих	1909	119	"	"	"	Исеевский с/с д. Кураре
27	Шкомер Иван Федор.	1912	2	МКС	"	русск	[illegible] с/с ул. Ленина 101
28	Деревягин Геннадий Петр.	1914	134²	Кдр	"	"	п. Бондюга гор. Кр. Окт. - ул. Крупской
29	Акинин Петр [illegible]	1914	134	МКС	"	"	[illegible] с/с ул. Кирова - 24

30.01.42.

Райвоенком - политрук [signature] (Захаров)

Начальник [illegible] - секретарь [illegible]

Махмутов Нуриах.

Записи из военкоматов

Дата рождения: __.__.1899

Место рождения: ТАССР, Бондюжский район, п.Ленина

Наименование военкомата: ТАССР, Бондюжский РВК

Дата призыва: 04.02.1942

Воинское звание: рядовой

Информация об архиве -

Источник информации: ВК Менделеевского района

Экз л. 3. 17

172

Именной список

Военнообязанных отправляемых Бандюжского Райвоенкоматом ТатАССР г. Казань в. Распоряжение Военного Комиссара ТатАССР по телеграмме 12/62

№№ п/п	Фамилие имя отчество	Год рожд.	Соцпол	ВУС	Партийность	Национальность	Место жительство семьи
1	Петров Василий Пет.	1898	Ряд.	134	б/п	Русск	Пос. Ленина д 10
2	Гайнутдин Семен	1898	"	125	"	Марийц	Д [illegible]
3	Махмутов Нурман	1899	"	134	"	Татар	Пос. Ленина д 113-2
4	Березкин Васил.	1901	"	134	"	Русск	Д Бандюга д 145
5	Харитонов Дмитр. М.	1900	"	127	"	"	П. Бандюга Луначарского 6-4
6	Васильев Васил. Вас.	1903	Млнс	125	"	Тат.	Д Сентябов
7	Чучалев Михаил Ив.	1900	Ряд.	119	"	Русск	Д Чиповка
8	Бондарев Павел Кон.	1897	"	114	"	"	Д Бандюга д 112
9	Чернов Егор Иванов.	1897	"	134	"	Татар	Д Горголин
10	Чесноков Федор Вас.	1898	"	134	"	Русск	Тат Чепина
11	Яхаев Павел Дмит.	1900	"	134	"	Татар	Д от Гришкина
12	Филиппов Павел Арх.	1899	"	134	"	Русск	П. Ленина д 115
13	Осипов Африкан Сем.	1919	"	133	"	"	П. Бандюга ул. Чапаева 15-3
14	Ахметшин Нурмух.	1897	"	134	"	Татар	Д Каныево
15	Гильфанов Мирфан.	1920	"	134а	канд ВКПб	"	Д Нусево
16	Ахметов Мухамед.	1898	"	134	б/пар	"	Д Камаево
17	Кондраков Никол. Вас.	1897	"	116	"	Русск	П Бандюга ул Чапаева 27-1
18	Шангареев Хабибрах.	1897	"	134	"	Татар	Д Камаево
19	Хасаншин Хадыш	1898	"	134	"	Татар	Тат Кокшан
20	Букин Георгий Ал.	1900	"	134	"	Русск	Кокшан п. Мс
21	Садыков Нурзамут Гр.	1902	"	134	"	Татар	Д. Бизяки
22	Байнуллин Закир	1897	"	134а	"	"	Д Бизяки
23	~~[illegible]~~	1905	"	109	"	Удмурт	Д [illegible]
24	Гайнуздинов Мухам.	1897	29/6-42	134а	"	Тат.	Д Бизяки
25	Зайнуллин Закир	1901	"	134а	"	"	Д Бизяки
26	[illegible]						

27	Гареев Закир	1897	Ряд.	116	б/пар	Тат	Д. Нурлазово
~~28~~	~~Калтаков Николай~~	~~1906~~	~~"~~	~~27~~	~~"~~	~~Русск~~	~~Д. Полянка~~
29	Абдуллаев Яковей	1898	"	134	"	Тат	Д. Тат. Сарсаз
30	Шагимарданов Нурш	1898	"	126	"	"	" " "
31	Давлятшин Фаттех	1898	"	134	"	"	Д. Тойма
32	Волочумин Федор	1897	"	134	"	Русск	Нижне горы
33	Колтунов Михаил	1903	"	113	"	"	П. Бондюга ул. Ерахина 47
34	Гузов Дмитрий	1900	"	1	"	"	П. Бондюга пер. Лесная 63
35	Хусаинов Сабир	1898	"	134	"	Тат	Д. Турaево
36	Малинин Михаил	1899	"	123	"	Русск	П. Бондюга ул. Ерахина 21
37	Фахрутдинов Сеник	1897	"	114	"	Тат	Д. Сом Ключ
38	Галиев Хузягмет	1898	"	123	"	"	Д. Тураево
39	Вайнберг Вольпо Яан	1904	"	127	"	Еврей	Д. Полянка
40	Габдрахманов Яик	1903	"	119	"	Тат	Д. Тураево
41	Федоранов Жиш	1898	"	1	"	"	Сажа. Исмагилово
42	Сулейманов Хабиб	1898	"	134	"	"	Д. Тураево
43	Лукашин Захар Дер.	1902	мкс	123	член ВКП(б) 1926 г.	Русск	П. Бондюга ул. Ленина 55
44	Селиванов Сергей	1903	Ряд	124	б/пар	Мари	Д. Варзи
45	Галимов Мингали	1903	"	123	"	Тат	Д. Ст. Исмаилово
44	Шишков Салих Вар.	1902	"	127	"	Русск	Д. Тат. Челны
45	Петухов Николай	1900	"	134	"	Тат	Д. Нов. Починки

Всего 45 человек

4-го февраля 1942.

...военком / Закиров /

... Бутков

...начшт... / Косяков /

№№ п-п	Фамилия, имя и отчество	Год рождения	Место работы и должность	Причина призыва	Дата призыва	Куда отправлен	Примечание
145	Колпаков Петр Степ.	1907	ж.д. кондуктор	мобилизации	28.05.42.	Тат. военком	
146	Кузнецов Илья Семенов	1905	хоз. отдел Шахзавод.	—"— —"—	28.05.42.	—"—	приб. по [illegible]
147	Кузнецов Алексей Конд.	1901.	не работал	—"— —"—	3.10.42.	—"—	погиб.
148	[illegible]рижков Дмитрий Зел.	1908.	Глав хлеб водчик	—"— —"—	15.07.41.	—"—	
149	Кузнецов Федор Иван.	1905	Шах. бондарная	—"— —"—	31.10.41.	—"—	верн. по болезн.
150	Сосихов Дан. Саит.	1903	стр. ж.д. стройучаст. №1.	—"— —"—	12.01.42.	—"—	
151	Суворов Лука Ив.	1902.	Зав. базой.	—"— —"—	20.0[illegible].42	—"—	верн. по болезн.
152	Ильин Федор Варф.	1901.	Зав. ОРСА.	—"— —"—	23.08.41.	—"—	
153	Исаков Евстигней Ав.	1907	Цех №14 мастер.	—"— —"—		—"—	
154	Ивушкин Петр Иван.	1906.	Авто гараж грузчик	—"— —"—	18.04.42.	—"—	
155	Елмешников Андрей	1899	Зав. базой.	—"— —"—	24.09.41	—"—	
156	Ефимов Петр Конд.	1902	стр. ж.д. Бондюга Сюгинск			—"—	
157	Попов Александр Ив.	1912	ж.д. ст. Сюгинск Бондюга	—"— —"—	12.11.41.	—"—	
158	Танеев Павел Вас.	1910	Электро цех Зав. [illegible]	—"— —"—	30.01.42.	—"—	
159	Камашев Михаил	1899.	Глав хлеб пекарь	—"— —"—	12.08.41.	—"—	
160	Тарасов Яков Вас	1896	Бутышский склад.	—"— —"—	8.03.42.	—"—	
161	Тарасов Иван Андрей	1914	Глав хлеб. №1.	—"— —"—		—"—	
162	Турусинов Алексей Ив.	1915	РОМ НКВД милиционер	—"— —"—	23.04.42.	—"—	верн. по ранен.
163	Семенов Александр	1918	Цех №1 электром.	—"— —"—	12.11.41.	—"—	
164	Кузьмин Василий Вас	1906.	ж.д. Бондюг Сюгинск	—"— —"—	19.10.41.	—"—	
165	Комягин Никол Ник.	1900	Глав. хлеб.	—"— —"—		—"—	
166	Кузьмин Григорий	1909.	[illegible] Сюгинск Бон.	—"— —"—	6.10.41.	—"—	убит
167	Фатыхов Явдат.	1907	Глав хлеб конюх	—"— —"—	10.07.41.	—"—	
168	Жидовцев Григорий М.	1912	Глав хлеб мас. хл.	—"— —"—	29.12.41	—"—	
169	Минеев Афанасий Ром.	1902	БХЗ стр. [illegible]	—"— —"—	1.11.41.	—"—	
170	Махмутов Нурий	1899	Гужтранспорт возчик	—"— —"—	4.12.41.	—"—	
171	Шипеньков Сергей Ш.	1906.	Житогорон шофер	—"— —"—	3.08.42.	—"—	
172	Миронов Иван Вас	1908	Тат. ресорг	—"— —"—	13.07.41.	—"—	
173	Нусин Мансур	1913.	гос. банк инкассатор.		25.06.41.	—"—	

Махмутов Нурей

Списки призыва и демобилизации

Тип документа: Списки призванных

Дата рождения: __.__.1899

Место призыва: Бондюжский РВК, Татарская АССР, Бондюжский р-н

Дата призыва: 04.02.1942

Выбытие из воинской части: 04.02.1942

Куда выбыл: Татарский РеспВК

Дата документа: 01.11.1942

Информация об архиве -

Источник информации: ВК Республики Татарстан

Фонд ист. информации: ВК Менделеевского района

Дело ист. информации: 11004406

Махмутов Нуриих (Нуриахмат)

Списки призыва и демобилизации

Тип документа: Списки призванных

Дата рождения: __.__.1899

Место призыва: Бондюжский РВК, Татарская АССР, Бондюжский р-н

Дата призыва: 04.02.1942

Воинское звание: рядовой

Выбытие из воинской части: 04.02.1942

Куда выбыл: Татарский РеспВК

Дата документа: 04.02.1942

Информация об архиве -

Источник информации: ВК Республики Татарстан

Фонд ист. информации: ВК Менделеевского района

Дело ист. информации: Дело № 25 (Инв. 23) С именными списками команд отправленных 1942г.Бондюжским РВК